

Marija – savršeni uzor posvećenoga života

S. MARIJA PEHAR*

UDK: 232.931* 271
Pregledni članak
Primljeno:
10. studenoga 2015.
Prihvaćeno:
12. prosinca 2015.

Sažetak: Iako II. Vatikanski sabor inzistira na Kristovu životu kao na izravnom uzoru koji trebaju nasljedovati posvećene osobe (LG, br. 42), u ovom se radu savršeni uzor posvećenoga života traži u Mariji, majci Isusovoj, ukoliko se upravo u njoj prepoznaje najsavršenije ostvarenje nasljedovanja Krista.

Na temelju Novoga zavjeta i Marijina bezuvjetnog pristajanja uz Sina, u Mariji se može prepoznati ne samo Isusovu majku, nego i savršenu učenicu. Njezino se učenje i istinsko nasljedovanje, prepoznaje u nutarnjem povjerenju u Isusovu osobu i njegovu riječ, te po dosljednosti života koja iz toga povjerenja proizlazi i koja se očituje u spremnosti da se vlastiti život založi za istinu Božje riječi kojoj se povjerovalo. Ovakvu novozačetnu sliku Marije, kao idealne učenice, slijedili su mariološki prikazi prvih stoljeća, donoseći je u okviru tema o teološki shvaćenom djevičanstvu i majčinstvu kao izričajima radikalnoga učenja, što eksplicira i prvi dio ovoga rada.

U drugom se dijelu iz Marijina života iščitava uzornost za posvećeni život. Izdvaja se najprije djevičanstvo kao određene cjelovite osobe koja se u posvemašnjoj vjernosti i oslanjanju života na Boga, nepodijeljena srca, bez pridržaja daruje jednomu zaručniku, Kristu. Takvo djevičanstvo nije neplodnost i praznina, nego vjerničko umiranje naravnoj plodnosti i usmjerenost onoj nadnaravnoj, čije je najsavršenije ostvarenje. Ovakva zauzetost oko života pokazuje posvećeni život i u njegovoj ranjivosti koja traži osobitu pozornost i zaštitu, što upućuje na potrebu skrovitosti, tišine i samoće kao njegova prirodnog ozračja.

Promišljana kao uzornost za posvećeni život, teološka se interpretacija Marijina djevičanstva i majčinstva zaključno pokazuje i kao snaga univerzalnoga poziva cijeloj Crkvi na iskustvo kršćanske vjere i ljubavi.

Gljučne riječi: posvećeni život, Marija majka Isusova, djevičanstvo, majčinstvo.

Uvod

Počeci monaštva, kao najranijega oblika posvećenoga života, sežu u početke kršćanstva. Crkva je od samoga počet-

* Doc. dr. sc. s. Marija Pehar, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Vlaška 38, 10000 Zagreb, Hrvatska, m.marijape@gmail.com

ka prihvaćala i priznavala neke svoje članove kao poseban stalež Bogu posvećenoga života. U početku je naglasak bio na asketskoj dimenziji (kao zamjena za izravno mučeništvo), ali se vrlo brzo ova dimenzija povezuje s mistikom koja će kao duhovna podloga kasnije i prevladati, iako se ni asketska nikada ne će u potpunosti izgubiti (povezanost askeze i mistike pokazuje se već kod Pavlovih poslanica, Klementa Aleksandrijskoga, Origena). Stoga, pod posvećenim životom ovdje mislimo i na konkretnu formu života u Crkvi, mislimo na monahe i redovnike, ali i na širu dimenziju univerzalne duhovnosti i posvećenosti Bogu koja ne mora pripadati isključivo toj formi.

Sama riječ monah (grč. *monachos*) ne označava prvotno pustinjaka, onoga koji živi osamljen (kako se to često čuje), nego je njezino izvorno značenje »jedinствен«. U tom smislu još više govori sirijska riječ za monaha »ihidaja«, u značenju »jedinствен« i »savršen«, te se smije razumjeti da je monah onaj koji je jedinствен i savršen unutar kršćanske zajednice, odnosno barem onaj koji se trudi ispuniti evanđeoski zahtjev: »Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski« (Mt 5, 48). Zanimljivo je da se istom sirijskom riječju označava i Kristova mesijanska titula jedinorođenoga Sina (usp. Iv 1, 14), dakle u značenju »jedinorođenac« i »jedinac«, te se i u tom smislu (u čemu se slaže i sva teologija posvećenoga života) smije primjenjivati na savršenoga kršćanina – monaha, kao na onoga koji je Kristu sličan, koji Krista uzima za uzor i nastoji nasljedovati, te će zbog toga po sličnosti Sinu biti uzdignut u rang sinovstva, kakvo je sinovstvo samoga Božjeg Sina.¹ Sukladno tomu i II. će vatikanski sabor za evanđeoske savjete, koji su temelj svakoga oblika posvećenoga života, izravnu uzornost tražiti u samom Kristovu životu i reći da su evanđeoski savjeti »osnovani na Gospodinovim riječima i primjerima«².

Dakle, temeljni i primarni uzor Bogu posvećenoga života jest zapravo sam Isus Krist, Božji Sin i njegov zemaljski život. O Mariji pak kao savršenomu uzoru ovoga života, možemo govoriti ukoliko u Marijinu životu prepoznamo upravo najsavršenije nasljedovanje Krista.

¹ Usp. E. BENZ, *Duh i život Istočne Crkve*, Zagreb, 2003., str. 121.-122.

² DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Lumen gentium. Dogmatska konstitucija o Crkvi* (21. XI. 1964.), br. 43, u: *Dokumenti*, KS, Zagreb, 2008. (= LG). Koncil inzistira kako na Kristovu životu kao uzoru posvećenoga života, tako i na božanskom podrijetlu evanđeoskih savjeta, te sukladno tomu i na božanskom podrijetlu posvećenoga života. Tako će u LG, br. 42 za evanđeoske savjete »koje Gospodin u evanđelju predlaže svojim učenicima da ih vrše«, reći da su oni »dragocjeni dar božanske milosti koji Otac nekima daje«. Taj pak dar od Gospodina prima Crkva te ga »pod vodstvom Duha Svetoga« i tumači, i njime upravlja. Usp. LG, br. 43. Osim toga, upućujući vjernike na djevičanstvo, siromaštvo i poslušnost, Koncil im izričito stavlja Krista djevičanskoga, siromašnoga i poslušnoga kao uzor života. Usp. LG, br. 42.

1. Marija savršena učenica Isusova

Iako Marija, Isusova majka, u novozavjetnim prikazima nije predstavljena na jedinstven i jednoznačan način, nakon detaljnijega uvida u novozavjetna marijanska mjesta može se uočiti da je temeljna i dominantna mariološka tema njezina vjera i bezuvjetno životno stajanje uza Sina na način kako su uz njega stajali najvjerniji učenici. Ako se istinskim učeništvom može smatrati slušanje i prihvaćanje Božje riječi, a onda i životnu povezanost s utjelovljenom Riječi – Isusom, na način prihvaćanja njegovih zahtjeva i nasljedovanja životom njega kao osobe i njegova nauka, onda se Mariju s pravom može nazivati savršenom Kristovom učenicom. Ona svoj odnos sa Sinom, naime, ne gradi isključivo na biološkoj povezanosti, na tjelesnom majčinstvu, nego ga uzdiže na razinu istinskoga učenitva i nasljedovanja, koje se prepoznaje po nutarnjem povjerenju u Isusovu osobu i njegovu riječ, te po dosljednosti života koja proizlazi iz toga povjerenja i koja se očituje u odvažnosti da se vlastiti život založi i upotrijebi za istinu Božje riječi kojoj se povjerovalo.³ Upravo ovakvu sliku Marije donose nam najznačajnija evanđeoska mjesta o Mariji, osobito ona iz Lukina i Ivanova evanđelja.⁴

Ovu će upečatljivu novozavjetnu sliku Marije kao idealne učenice slijediti i mariološki prikazi prvih stoljeća, donoseći je eksplicitno u okviru tema o djevičanstvu i majčinstvu kao uobličanju i izričaju radikalnoga učenitva.

1.1. MARIJINO DJEVIČANSTVO

Vjera Crkve i izričaj o Marijinu djevičanstvu ima prvenstveno kristološko značenje kojim se ukazuje na novi početak povijesti spasenja u inkarnaciji Isusa Krista kao isključivo Božjega djela. Isto je tako smisao njezina bogomaterinstva utemeljen na kristološkom pitanju jedinstva božanske i ljudske naravi u Kristu: Marija je rodila osobu Logosa koja je po njoj i preko nje uzela ljudsku narav.⁵ Gledano pak mariološko-teološki, dakle iz perspektive Marijina osobnog stava prema Bogu, možemo reći da Marijino djevičanstvo i majčinstvo ukazuju na svu radikalnost njezina vjerničko-učeničkoga odnosa s Bogom, koji se prelijeva na odnos s njezinim Sinom u kojemu vjerom prepoznaje Sina Božjega. Učeništvo ovdje promatramo kao paradigmu koja osvjetljava i majčinstvo, i djevičanstvo, te stoga Marijino majčinstvo i djevičanstvo primarno promatramo u svjetlu istinskoga nasljedovanja.

---

³ Usp. M. PEHAR, Djevičanska majka – učenica, u: *Bogoslovska smotra* 84(2014.)4, str. 769.-786., ovdje 3. U ovom dijelu rada slijedimo navedeni članak.

⁴ Usp. M. PEHAR, Djevičanska majka – učenica, str. 4.-10.

⁵ Usp. G. L. MÜLLER, *Katholische Dogmatik, Für Studium und Praxis der Theologie*, Freiburg/Basel/Wien, 2005., str. 495.-502.

Tako promatrano djevičanstvo označava Marijinu savršenu pripadnost Bogu po njezinu posvemašnjem povjerenju i predanju.⁶ Ovo se povjerenje dakako može i treba shvatiti unutar šire teološke interpretacije i u kontekstu starozavjetnih vjernih stajališta. Poput Abrahama, koji iako mrtav za naravno rađanje, vjerom da Bogu ništa nije nemoguće stoji na početku Staroga saveza, vjerujući stoji Marija na početku Novoga saveza. Ova se vjera provlači kao poveznica cijelim Starim zavjetom i kulminira u djevičanskom začecu kao čudesnom djelu Božje svemogućnosti i Marijine vjere da Bogu nije nemoguće iz mrtvoga djevičanskog krila (jer djevica ne može bez muža začeti!) stvoriti život. Djevičanstvo se ovdje, jer je vjera u Božju svemoć, očituje kao krajnje ljudsko siromaštvo, ispražnjenost čak i od sebe samoga i od svih, pa i od onih naravnih ljudskih mogućnosti, štoviše kao svjesno odricanje od dara naravne plodnosti kao ljudske potencije. Djevičanstvo je odricanje od bilo kakva uporišta na vlastite snage i moć, ili pripadnosti onomu koji tu moć može dati, osim pripadnosti Bogu, upravo stoga jer je čista vjera u Božju božanstvenost. Stoga se ispravno može shvatiti samo kao vjera i iz vjere u Boga i njegovu svemoć, te iz predanja kojim čovjek upravo svojim siromaštvom, ispražnjenošću od sebe samoga, želi otvoriti puni prostor Božjoj svemoći. Jer tek u ispražnjenosti od svake ljudske mogućnosti savršeno dolazi do izražaja biblijska vjera da Bogu ništa nije nemoguće (usp. Lk 1, 37). »Spasenje nipošto ne dolazi od čovjeka i njegovom vlastitom moću, nego jedino od Boga, njegovim milosnim činom. Zbog toga Bog započinje upravo ondje gdje se ljudskom snagom ništa ne može postići, u potpuno praznom prostoru: on stvara nositelja obećanja iz odumrle Sarine utrobe, i taj zakon provodi sve do Gospodina rođenja od Djevice.«⁷

Djevičanstvo se tako na Marijinu primjeru pokazuje kao radikalni iskaz biblijske vjere, koja je otvaranje Božjoj moći u paradoksu ljudske nemoći. Djevica ne može začeti i roditi. »Kako će to biti kad ja muža ne poznajem?« (Lk 1, 34) Ali, ono što je po ljudsku potpuno nemoguće, Bogu je božanski moguće. Onomu što nije, Bog može dati da bude. »Duh Sveti sići će na tebe i sila će te Svevišnjega osjeniti« (Lk 1, 35).⁸ Unatoč ljudskom iskustvu i spoznaji da se nalazi na području nemogućega, Marija upravo svojim djevičanskim predanjem izriče da poput starozavjetnih pravednika u potpunosti vjeruje Bogu: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!« (Lk 1, 38) Zbog te će je vjere Elizabeta zadivljeno nazvati blaženom:

⁶ Usp. W. BEINERT, Maria, Mutter Jesu, III. Systematisch-theologisch, u: W. KASPER (ur.), *Lexikon für Theologie und Kirche* (LThK), sv. 6., Freiburg im Breisgau, Sonderausgabe 2009., str. 1322.-1324.

⁷ J. RATZINGER/BENEDIKT XVI., *Dogma i navještaj*, KS, Zagreb, 2011., str. 370.

⁸ Ista se božanska svemoć očituje i na Elizabeti (Lk 1, 36-37): »A evo tvoje rođakinje Elizabete: i ona u starosti svojoj začela sina. I njoj, nerotkinjom prozvanoj, ovo je već šesti mjesec. Ta Bogu ništa nije nemoguće!«, a očitovala se i na tolikim prirodno neplodnim, ali Božjim blagoslovom plodnim ženama Staroga zavjeta.

»Blažena koja povjerova da će se ispuniti što joj je rečeno od Gospodina!« (Lk 1,45) Ovo djevičanstvo-siromaštvo, kao vjerničko oslanjanje i predanje, kojim Marija sudjeluje u inkarnaciji Sina, ona je zadržala i kao temeljni stav tijekom čitava života, ne gradeći svoj odnos prema Sinu na biološkim vezama, koje bi joj osiguravale neki položaj i sigurnost u tom odnosu, nego se upuštajući na ogoljen put vjere.

1.2. MARIJINO MAJČINSTVO

S druge pak strane, Marijino majčinstvo pokazuje da se njezina vjera očituje ne samo u načelnom prihvaćanju Boga neograničenih mogućnosti, nego i u egzistencijalnom predanju same sebe na raspolaganje tim Božjim mogućnostima. Svoju vjeru u Boga Marija izražava prihvaćanjem služenja koje je iskaz istinske vjere u Božje mogućnosti i prihvaćanja tih mogućnosti cjelovitim životom, cjelovitom osobnošću, sveukupnom egzistencijom. Tako odgovorom »*Neka mi bude po tvojoj riječi!*« (Lk 1, 38) ona izražava ne samo djevičanstvo kao temeljno povjerenje, nego prihvaća i životnu mudrost predanja kao određenje toga djevičanstva, prihvaća biti mudra djeвица, što zapravo označava plodnu djevicu. Tako Marija pokazuje da tamo gdje čovjek vjerom u Božju svemogućnost prekriži – daruje – stavi na raspolaganje svoje mogućnosti, koje su uvijek ograničene, tamo Bog božanskom darežljivošću uzvraća i izobilno nadilazi to povjerenje i predanje. Nutarnjim povjerenjem u Božju sve-moć i cjelovitim izručenjem sebe u Božju volju Marija djeвица biva osposobljena i otvorena za čudesni dar novoga života koji omogućuje dolazak Božjega kraljevstva. Prirodno neplodna postaje istinski plodna, višestruko plodna, nadnaravno plodna. Djevičansko predanje donosi plod božanskoga majčinstva. Marijino je djevičanstvo dakle u službi njezina bogomaterinstva, a bogomaterinstvo je plod njezina djevičanstva-siromaštva, dakle Božji zahvat, čista milost. Marija je djeвица jer prihvaća milost biti majka i njezino djevičanstvo kao » *cjelovita vjernost, čvrsta nada i iskrena ljubav*«⁹ postaje tako djevičansko majčinstvo.¹⁰

Tako je iz Marijina života razvidno da djevičanstvo upućuje na majčinstvo u kojem se ispunjava i dovršuje, ali se i majčinstvo očituje ne samo kao naravna i stoga nužno ograničena plodnost, nego kao plodnost koja se događa po milosti, te kao takva nadilazi razinu naravnoga i običnoga. Tako Marija na neki način dovršava veliki niz starozavjetnih žena čija se neplodnost razumije kao istinsko siromaštvo i ne-

⁹ LG, br. 64.

¹⁰ Stoga i poznati egzeget H. Schürmann, tumačeći Lukino evanđelje, kaže za Marijino materinstvo da ga treba shvaćati veoma produbljeno i da »*ono nije bilo samo tjelesno (r. 43), nego prije toga duhovno, kako se iz povezanosti s r. 38 mora tumačiti: Marijino je majčinstvo imalo duboke pretpostavke u njezinu osobnom životu, bilo je smješteno u raspoloživom predanju i u vjeri.*« H. SCHÜRMAN, *Das Luka-sevangelium, Kommentar zu Kapitel 1, 1-9, 50*, HThK NT III/I, Freiburg im Breisgau, 1984., str. 69. Oznake za retke u citatu odnose se na 1. poglavlje Lukina evanđelja.

znatnost, štoviše izoliranost i prokletost, te se upravo kao takva pokazuje istinskim blagoslovom, za razliku od onih naravno plodnih, čija se plodnost, kako to lijepo primjećuje Ratzinger, dok ostaje unutar naravnosti trajno »*mora boriti protiv prokletstva odbačenosti*«¹¹. Marijina, od Boga darovana, plodnost obilježena je preobiljem, neizmjerljivošću koja nadilazi očekivanja, rasipnošću nemogućega, te pokazuje da istinsko bogatstvo života nije u naravnom rađanju, dakle u vlastitom ljudskom potencijalu, nego u izobilju božanskoga dara čije se izlijevanje događa po predanju u vjeri.

Samo istinskom djevičanstvu, kao izrazu najdublje ljudskog siromaštva, može biti darovana tolika uzvišenost, uzvišenost božanskoga majčinstva. Tako se u izričaju Marijina djevičanskog majčinstva sažima sva teologija milosti, ali i početak teologije djevičanstva kao teologije vjere: naravna neplodnost (ovdje prinesena, žrtvovana, Bogu darovana plodnost) postaje istinska plodnost, nezaštićenost i siromaštvo postaju bogatstvo, ljudska nemoć, neznatnost, ispražnjenost od samoga sebe i svojih naravnih mogućnosti, kao najizraženija mjesta objave Božje moći, postaju nositeljima spasenja. »*Silne zbaci s prijestolja, a uzvisi neznatne. Gladne napuni dobrima, a bogate otpusti prazne!*« (Lk 1, 52-53)

Ovakvo shvaćanje djevičanstva i majčinstva upućuje na radikalnost i savršenost ostvarenja istinskoga učenništva, ostvarena u Marijinu životu. Upravo stoga, u Marijinu djevičanskom majčinstvu možemo promatrati savršeni uzor Bogu posvećena života.

2. Posvećeni život po uzoru na Mariju

Marijino je djevičanstvo više od biološkoga djevičanstva. Ono je prije svega stav srca koje nepodijeljenim povjerenjem pripada Bogu, upravo onako kako Isus traži od svojih učenika da mu bez pridržaja pripadaju. »*Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom.*« (Mt 16, 24) »*Dođe li tko k meni, a ne mrzi svog oca i majku, ženu i djecu, braću i sestre, pa i sam svoj život, ne može biti moj učenik!*« (Lk 14, 26) »*Nijedan od vas koji se ne odrekne svega što posjeduje, ne može biti moj učenik.*« (Lk 14, 33) Isto tako, Marijino je majčinstvo više od naravnoga rađanja: ono je čin poslušnoga nasljedovanja¹² i odgovor na Božji poziv stavljanjem cjelovitoga života u poslanje i plodnost koja ne samo da nadilazi razinu naravnoga, nego upravo traži njezin potpun zaborav. Ono se kod Marije ne ograničava samo na prihvaćanje rođenja Sina, nego uključuje prihvaćanje u vjeri

¹¹ J. RATZINGER, *Kći Sionska. Marijanska pobožnost u Crkvi*, Verbum, Split, 2008., str. 6.

¹² Usp. M. MARQUARDT, *Jüngerschaft*, III. Dogmatisch, u: H. D. BETZ i dr. (izd.), *Religion in Geschichte und Gegenwart, Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft* (RGG), sv. 4., Tübingen, 2008⁴, str. 703.

cjelokupnoga suputništva s Bogom sve do križa i smrti, dakle izražava vjernički stav kojim je prožet cjelovit učenički život. Kao takvo odgovara Isusovom zahtjevu za vršenjem njegovih riječi i plodnošću života njegovih učenika. »*Vi ste prijatelji moji ako činite što vam zapovijedam... Ne izabrate vi mene nego ja izabrah vas i postavih vas da idete i rod donosite...*« (Iv 15, 14.16)

Uzornost Marijina života, koja je za posvećeni život u Crkvi više nego očita, zasigurno se može iščitavati na više razina i kroz više dimenzija, od kojih ovdje, polazeći od izrečenoga teološkoga utemeljenja, izdvajamo djevičanstvo kao temeljno određenje toga života, osobitu i nadnaravnu plodnost kao njegovu svrhu i usmjerenje, te skrovitost kao nutarnji put njegova ostvarenja.

2.1. DJEVIČANSTVO KAO TEMELJNO ODREĐENJE POSVEĆENOGA ŽIVOTA

Posvećeni se život u principu svodi na djevičanski život. Posvećenje Bogu očituje se upravo posvećenim djevičanstvom kao svojom temeljnom formom. Nauk o evanđeoskim savjetima Crkva je od najranijega vremena uvijek dovodila u tijesnu i izravnu vezu s naukom o posvećenom djevičanstvu i na njemu ga temeljila. Zanimljivo je spomenuti da je redosljed spominjanja evanđeoskih savjeta prije II. vaticanskog koncila bio: poslušnost, čistoća, siromaštvo, a da Koncil mijenja ovaj redosljed stavljajući djevičanstvo na prvo mjesto. Nakon što kaže da Gospodin mnoge savjete predlaže svojim učenicima, Koncil jasno naglašava kako se »*među njima ističe dragocjeni dar božanske milosti koji Otac nekima daje... da se u djevičanstvu ili celibatu nerazdijeljenim srcem ... lakše posvete samomu Bogu*«¹³. Može se zapravo reći da se zavjet djevičanstva ovim vraća na izvorno prvo mjesto koje je imao u ranoj Crkvi, a koje mu po teološkom pogledu na evanđeoske zavjete i pripada.¹⁴ Pretkoncilski se redosljed zasnivao više na asketskom pogledu na zavjete *prema kojemu se djevičanstvo promatralo više kroz aspekt tjelesnosti, odnosno tjelesne (spolne) uzdržljivosti*. Koncil, ne zanemarujući i ne niječući taj asketski pogled (zavjeti kao odricanje), naglasak stavlja ipak na teološko shvaćanje zavjeta (zavjeti kao odluka vjere, ljubavi i predanja prema Bogu), gdje je onda očito da je posvećeno djevičanstvo, shvaćeno prvenstveno kao sveobuhvatno predanje Bogu po vjeri i poslušno izručenje njegovoj volji, zapravo temelj posvećenoga života, te se samo iz njega mogu ispravno razumjeti i siromaštvo i poslušnost, koje se, dakako, također treba razumijevati u istom smislu vjere i predanja.

---

¹³ LG, br. 42. Iz spomena celibata u ovom kontekstu jasno je zašto se ni svećeništvo nikada nije razumijevalo samo kao jednu službu u Crkvi, nego se upravo po življenom celibatu oduvijek shvaćalo jednim oblikom posvećenoga života.

¹⁴ U prvom se Crkvi nepodijeljenu djevičansku ljubav i predanje stavljalo na istu razinu kao ljubav i predanje mučenika, odnosno kao nadomjestak krvnom mučeništvu. Usp. primjerice H. JEDIN (ur.), *Velika povijest Crkve*, I., KS, Zagreb, 1972., str. 327.-328.

Promatrano pod teološkim vidom posvećeno se djevičanstvo ne može svoditi samo na tjelesno određenje¹⁵, nego je ono određenje cjelovite osobe i primarno stav prema Bogu kao stav posvemašnje ljubavi i nepodijeljena srca. Koncilski izričaj o ljubavi »*nepodijeljena srca*« (*indiviso corde*) temelji se na 1 Kor 7, 32-34 i može se razumjeti samo kao sveobuhvatan ljudski odgovor na ljubav kojom je Bog nas prvi ljubio.¹⁶ Radi se o odnosu povjerenja u Boga, o vjeri da je Bog čvrsta stijena na koju se čovjek u potpunosti može osloniti, kojoj može povjeriti vlastiti život. I to bez pridržaja! Štoviše, da je upravo u tom osloncu i povjerenju u Božju svemoć istinski život, prema riječima proroka Izaije »*Ako se na mene ne oslonite, održat se ne ćete*« (Iz 7, 9). A to može samo osoba koja u sebi i u svojim mogućnostima nema uporišta na koje bi se oslonila, osoba koja je ispražnjena od svih (pa i naravnih) mogućnosti koje bi proizlazile iz nje same, dakle djevičanska osoba. Djevičanska osoba nema ništa i nikoga osim Boga. Stoga upravo u odgovoru na djevičansku molitvu »*Gospodine moj, ... dođi u pomoć meni koja sam sama, kojoj nema druge pomoći do tebe*« (Est 4, 17) u potpunosti dolazi do izražaja Božja snaga i svemoć, Božja božanstvenost, što smo vidjeli i na primjeru Marijina života.

Kod zavjetovanoga dakle djevičanstva riječ je prije svega i nadalje o iskrenoj i radikalnoj vjernosti osobe jednomu zaručniku Kristu, onako kako piše Pavao Korinćanima, poistovjećujući tu vjernost s nepokvarenošću i čistoćom opredijeljenoga srca. »*Da, ljubomoran sam na vas božanskom ljubomorom, jer sve učinih da vas zaručim s jednim zaručnikom: da vas privedem Kristu kao čistu djevicu. Ali se bojim da se slučajno ne bi, kao što je zmija zavela Evu svojim lukavstvom, vaše misli pokvarile te se udaljile od Kristu dužne iskrenosti i čistoće.*« (2 Kor 11, 23) Tek na temelju ovoga cjelovitog i bespridržajnog vjerničkoga odnosa prema Bogu, pouzdanja i oslanjanja isključivo na Boga, može istinski osmišljeno i življeno biti i djevičanstvo po tijelu, koje je od početka u Crkvi shvaćano i vrjednovano kao izričaj vjere. Iz prostora nutarnje ljudske slobode, koja prihvaća vjeru i time svoje težište stavlja na Boga, može se zavjetovano djevičanstvo kao životni odabir razumjeti samo kao cjelovito i potpuno predanje, oslanjanje sveukupnoga života na Boga. Ovo se djevičanstvo stoga u svojoj biti očituje prije svega kao povjerenje i prepuštanje da Otac nebeski zna što nam je potrebno (usp. Mt 6, 32) i da će nam to dati (usp. Mt 6, 33). Kršćansko je djevičanstvo uvijek »*Bogu posvećeno djevičanstvo*«, »*sacra virginitas*« koje »*uz potpunu tjelesnu nepovrijeđenost ili uzdržljivost, nadalje uključuje posvemašnju*

¹⁵ Stoga Crkva kao uvjet prihvaćanja zavjeta djevičanstva nikada nije stavljala prethodno življenu tjelesnu uzdržljivost od spolnosti, dakle biološko djevičanstvo, nego cjelovitost i isključivost predanja Bogu, koje se nakon prihvaćanja očitivalo kao odreknuće od ženidbe i svakog oblika životne intimne pripadnosti drugoj osobi.

¹⁶ Usp. LG, br. 42.

*pripadnost Bogu i založenost za Božje*¹⁷. Osoba, koja kršćanski živi djevičanstvo, usmjeruje se i odlučuje »brinuti se za Gospodnje, kako da ugodí Gospodinu« (1 Kor 7, 32.34) i to svom svojom osobom, to jest »da bude sveta i tijelom i dušom« (1 Kor 7, 34).¹⁸

Teološki pogled na djevičanstvo jest upravo ono što djevičanstvu daje dimenziju širine i u pravom smislu dimenziju posvećenosti. A primjer tako življena posvećenoga života, po uzoru na Marijino djevičanstvo, prenosi onda tu uzornost na cijelu Crkvu. U tom se smislu može razumjeti i stav II. vatikanskog koncila o posvećenom životu, ne kao iznimnosti u odnosu na sveopći poziv svetosti svih kršćana, nego u smislu višestrukih komparativa u odnosu na krsno posvećenje. Tako se u Konstituciji o Crkvi ističe kako je redovnik već po krštenju posvećen Bogu, ali se po zavjetima »određuje za Božju službu i njegovu čast... da može primiti obilniji plod milosti krštenja, ... i potpunije se posvećuje božanskoj službi«¹⁹. I u Dekretu o prilagođenoj obnovi redovničkoga života ističe se da je redovničko posvećenje »duboko ukorijenjeno u krsnom posvećenju te ga potpunije izražava«²⁰.

2.2. POSVEĆENI ŽIVOT – »VRELO DUHOVNE PLODNOSTI U SVIJETU« (LG, br. 42)

Ako je Marijino djevičanstvo, kao djevičanstvo u službi božanskoga materinstva, pralik i uzor svakog Bogu posvećena djevičanstva, onda je svrha i zavjetovanoga djevičanstva da se posvećena osoba po potpunom predanju Bogu u potpunosti izruči i njegovu djelu. Tako se zavjet djevičanstva, kao iskaz vjere, upravo po svom odricanju od naravnoga rađanja očituje kao najveća plodnost.

Radi se o opredjeljenju ne za čuvanje od života, nego za veću plodnost, te bi upravo ta veća plodnost trebala biti znak raspoznavanja posvećenih osoba kao istinskih Isusovih nasljedovatelja. Bogu posvećeni, poput Marije, cjelovitim se životom stavljaju na raspolaganje Božjoj riječi kojoj su povjerovali i čiju su svemoć iskusili. Stoga se, poput Marije, svojim djevičanskim predanjem Bogu i sjedinjenjem s njegovom voljom stavljaju i u službu nadnaravnoga začeca i rađanja Božjega života za svijet. Radi se dakle o djevičanstvu koje kao radikalno povjerenje i egzistencijalno predanje Bogu nije zaprjeka plodnosti, nego upravo omogućenje uzvišenije plodnosti

¹⁷ B. DUDA, Ženidba i djevičanstvo u Prvoj Korinćanima 7, u: B. DUDA, *U svjetlu Božje riječi*, KS, Zagreb, 2000., str. 81.-106., ovdje 84.

¹⁸ Ovdje se i svetost treba shvatiti kao radikalno opredjeljenje za Boga i Božje, u odnosu na što sve drugo ima sekundarnu vrijednost i značenje, ali i u kojemu sve drugo dobiva dodatnu vrijednost.

¹⁹ LG, br. 44.

²⁰ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Perfectae caritatis. Dekret o prilagođenoj obnovi redovničkoga života* (18. XI. 1965.), br. 5, u: *Dokumenti*, KS, Zagreb, 2008. (= PC).

i njezino najsavršenije ostvarenje. Stoga bi poput Marije, svaka posvećena osoba trebala biti istovremeno čista djeвица jer čuva neokaljanu vjernost Kristu svojemu zaručniku, ali i čisto majčinsko krilo, jer krštenjem rađa djecu za novi Božji svijet. Posvećeni život stoga ne može biti bezbrižnost u smislu »nikoga i ništa nemamo, pa se ni za koga i ni za što i ne brinemo«, nego upravo najzauzetija majčinska briga za svijet koji djevičanski za Boga rađamo. U svom komentaru Pavlova govora o bezbrižnosti neoženjenih (1 Kor 7, 32.34: »*Rado bih da budete bezbrižni. Neoženjen se brine za Gospodnje, kako da ugodí Gospodinu. ... I žena neudana i djeвица brine se za Gospodnje, da bude sveta i tijelom i duhom; a udana se brine za svjetovno, kako da ugodí mužu.*«) sveti Grgur iz Nise kaže: »*Djevičanstvo, dakle, pozna stanovitu bezbrižnost, ali nije dokono i besposleno. Ne stoji skrštenih ruku. Ono se zauzima za Gospodnje i tako 'ugađa Gospodinu'.*«²¹

Posvećeno djevičanstvo, dakle, nije samomu sebi svrha niti neovisna vrijednost²², nema argumente svojega postojanja samo u sebi, nego stoji u službi uzvišene plodnosti. Posvemašnje predanje Bogu uključuje i podrazumijeva predanje i posvećenost njegovu djelu spasenja. Poput siromaštva i poslušnosti²³, i djevičanstvo je prazno i neprirodno ako nije ukorijenjeno u Božjem djelu spasenja koje mu daje smisao i sadržaj.²⁴ Stoga posvećeni život po samoj svojoj naravi, koja proizlazi iz Bogu posvećenoga djevičanstva, smjera intenzivnom apostolatu ljubavi. Tko ljubi Boga, ljubi i svijet kojega je Bog toliko ljubio da je za njega dao svoga Sina Jednorodca (usp. Iv 3, 16). Bogu posvećene osobe stoga ne mogu biti osobe koje se boje svijeta i života, koje ga možda preziru ili od njega bježe. Oni se, istina, za neko vrijeme i povremeno izdvajaju od svijeta (zbog djevičanske slobode i nužne distance koju zahtijeva bistrina i pročišćenost pogleda), ali svijet zapravo nikada ne ostavljaju. Štoviše, oni poput Marije, upravo svojim djevičanstvom osobito ljube svijet kao Božje stvorenje, majčinski prihvaćaju njegovo rađanje, motreći život u perspektivi vječnosti. Na ovakav majčinski osjećaj, po uzoru na Mariju Djevicu, poziva nas i Koncil, te kaže da Marijinim majčinskim osjećajem trebaju biti prožeti, »*oduhovljeni svi oni koji u apostolskom poslanju Crkve surađuju na preporodu ljudi*«²⁵.

²¹ M. MANDAC, Uvod, u: Sveti Grgur iz Nise, *Spis o djevičanstvu*, Symposion, Split, 1982., str. 57.

²² Usp. isto, str. 46.-47.

²³ Ovdje mislimo na zavjet siromaštva koji je oslobođenost od primisli da naš život »*ovisi samo o našim dobrima* (usp. Lk 12, 15)«, kako to kaže papa Franjo (u svojoj popratnoj riječi u knjižici: Kardinal G. L. MÜLLER, *Siromaštvo, Izazov za vjeru*, Zagreb, 2015., str. 7.), odnosno na zavjet poslušnosti koji je svjedočenje oslobođenosti od primisli da je naša sreća isključivo u našim odlukama i izborima. Redovnički zavjeti tako postaju svjedočenje o oslobođenosti od ljudskoga mita o moći i slobodi, te opredjeljenja za istinski život koji svoje izvorište nema u čovjeku, nego u Bogu.

²⁴ Usp. C. TOMIĆ, *Marija majka vjere*, Veritas, Zagreb, 1988., str. 63.

²⁵ LG, br. 65.

Iz Marijina nam je primjera očito da je smisao posvećenoga djevičanstva u tomu da je usmjereno većoj i savršenijoj plodnosti, dakle da je djevica »žena vrsna« koju »hvale djela njezina« (usp. Izr 31, 10-31) i da je istinski plodna »nerotkinja koja rađa sedam puta« (1 Sam 2, 5). Kršćanski gledano, besmisleno je i ludo djevičanstvo koje bi se samodostatno zatvaralo u sebe i samomu sebi bilo svrhom, te bi se tako izrodilo u laž i nutarnju frustraciju, a u konačnosti u jalovost, besmisao i smrt. Cjelovitosti kršćanskoga djevičanstva nužno pripada mudrost života koja je istinski sadržana samo u otvaranju životu i u opredjeljenju za život. Ovo je očito već iz Isusova stava, jer on ne hvali djevičanstvo kao takvo, nego hvali mudre djevice čije je djevičanstvo angažirano oko zaručnikova eshatološkog dolaska, dakle stoji u službi života (usp. Mt 25, 1-13).²⁶ Pritom se opredjeljenje posvećenoga života za plodnost nipošto ne bi smjelo miješati s ljudskim aktivizmom i dokazivanjem vlastitih dostignuća i uspjeha. Upravo to bila bi radikalna negacija temeljnoga određenja djevičanstva kao potpune ispražnjenosti od ljudskoga i izručenosti Božjemu.

Po uzoru na Mariju, Bogu posvećeno djevičanstvo u svojoj se usmjerenosti savršenom i osobitom rađanju očituje tako kao vjerničko umiranje naravnoj plodnosti i drugim naravnim ljudskim moćima, kakve su vlasništvo dobara ili vlasništvo volje.²⁷ Radi se o povjerljivom vjerničkom prepuštanju u širinu Božje svemogućnosti, koja je unutar kršćanskoga paradoksa umiranja i života neizmjereno veća plodnost od one naravne. »Ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod.« (Iv 12, 24)²⁸ Ako djevičanski život nije plodonosna zauzetost oko života i za život, onda je on zapravo besmisao i smrt.²⁹ Kako pokazuje prispodoba o mudrim i ludim djevicama, moguće je i unutar vrijednosti djevičanstva propustiti priliku i naći se pred zatvorenim vratima.³⁰ Štoviše, ako se ne dođe do

²⁶ Biti mudar svakako znači Isusove riječi ne samo čuti, nego i činiti. Ulje u svjetiljkama mudrih djeвица u Matejevoj je prispodobi metafora za dobra djela. Usp. K. P. DONFRIED, *The Allegory of the Ten Virgins as a Summary of Matthean Theology*, u: *Journal of Biblical Literature* (JBL) 93(1974), str. 415.-428.

²⁷ Tako se zavjet siromaštva i zavjet poslušnosti na neki način očituju kao pojavnosti one usmjerenosti na Boga koja je u temelju već izrečena zavjetom djevičanstva.

²⁸ Stoga ne čudi da je od najranijih početaka Crkve posvećeni život upravo po aspektu djevičanstva nalazio poveznicu s teologijom mučeništva. Ovu dimenziju ne zapostavlja ni Koncil kada svjesno povezuje mučeništvo s posvećenim životom i s vršenjem evanđeoskih savjeta. Poput mučeništva koje je »dano samo malobrojnima« svetost se »isto tako na poseban način njeguje mnogovrsnim savjetima koje je Gospodin u evanđelju predložio učenicima na obdržavanje«. LG, br. 42.

²⁹ Spavanje ludih djeвица egzegete tumače kao smrt. Usp. J. GNILKA, *Das Matthäusevangelium*, II., Herders Theologischer Kommentar zum Neuen Testament, Freiburg, 1988., str. 346.-355.

³⁰ U rabinskoj literaturi zatvorena su vrata poslovično oznaka propuštene prilike. Usp. H. L. STRACH, P. BILLERBECK, *Das Evangelium nach Matthäus erläutert aus Talmud und Midrasch*, München, 1922., str. 970.

ove spoznaje, djevičanstvo nosi oznaku ludosti i tragičnosti koje se iskazuju vrlo jasnim zaručnikovim riječima: »*Zaista kažem vam, ne poznam vas!*« (Mt 25, 12)³¹

2.3. SKROVITOST KAO UNUTARNJI ZAHTJEV DJEVIČANSTVA

Posvećeni život, upravo opisan kao djevičanski nježna zauzetost oko života i za život, otkriva tako i svu svoju ranjivost i krhkost koja traži osobitu pozornost, brižnu zaštitu i mudrost života. Vidjeli smo da je Isusova majka primjer mudre djevice, djevice koja donosi rod i rađa život. A u samoj je naravi života da se on začinje, raste i rađa samo u tišini i zaštićenoj intimi unutarne povezanosti s Bogom kao izvorom života. Bremenita su stoga značenjem i porukom ona novozavjetna mjesta koja možemo nazvati ne-marijanskim mjestima, mjesta koja suprotno našim očekivanjima o Mariji šute i u potpunosti skrivaju tihu intimu njezina života i života njezinih najbližih (usp. Lk 2, 51: »*I siđe s njima, dođe u Nazaret i bijaše im poslušan. A majka je njegova brižno čuvala sve ove uspomene u svom srcu.*«). Izuzev zgođe o dvanaestogodišnjem Isusu u hramu, od rođenja do početka Isusova javnog djelovanja, o nazaretskoj obitelji vlada duboka šutnja. Čini se da se ovdje radi o svjesnom novozavjetnom ne-govoru, koji ostavlja u plodnoj skrovitosti i toliko potrebnom nutarnjem zrenju jedan veliki period intimnoga života svete obitelji. U odnosu na javne godine, o kojima se višestruko i na različite načine izvješćuje, ovdje se radi o poprilično dugom razdoblju o kojemu ne znamo gotovo ništa. Kao čitatelji pozvani smo samo zastati i zadubiti se u »*značenje te skrovitosti*«, te »*svete svagdašnjice, tog duga sazrijevanja Isusove ljudskosti, tog duga Marijina čekanja*« kao »*škole evanđelja*« koja nas uči »*koliko je potrebno i koliko vrijedi spremanje, nauk, razmatranje, osobni i skrovit način života, molitva koju u tajnosti vidi samo Bog*«.³²

U kontekstu govora o uzornosti Marijina života za posvećeni život, čini se važnim istaknuti upravo ovaj naglasak evanđelja, odnosno upravo ovaj skroviti dio Marijina života. Radi se o vremenu, u kojemu se daleko od očiju javnosti kako onda tako i sada, pod plaštem svakidašnjosti i običnosti događa intimno zrenje života. Kao što i naravni život za svoj rast treba vrijeme, zaštitu i skrovitost, tako i duhovni život (posvećeni život) treba skrovito, ali ispunjeno vrijeme, kontemplaciju, budnost i pozornost, bdijenje, šutnju³³ i samoću, ozračje u kojemu je moguće da se na Božju riječ čovjek pripravi kako bi je mogao čuti i razlučiti od mnoštva drugih riječi koje

³¹ Isusove riječi jasno upućuju da se prisposobu o ludim i mudrim djevicama treba razumjeti u kontekstu posljednjega suda, jer snažno podsjećaju na Isusovo upozorenje da će kao njegovi biti prepoznati oni koji su mu služili u njegovoj najmanjoj braći (usp. Mt 25, 31-46).

³² Usp. B. DUDA, *U plemenitu srcu. Razmišljanja nedjeljna i blagdanska*, Godina C, KS, Zagreb, 1990., str. 57.-58. Duda ovdje velikim dijelom citira jednu meditaciju pape Pavla VI. iz 1964. godine.

³³ O »svetoj« šutnji kršćana više u: I. RAGUŽ, *Šutnja, dokolica – molitva*, KS, Zagreb, 2011., str. 11.-50.

zaglušuju, vrijeme koje je potrebno da ta riječ odjekne u ljudskom srcu i razumu, da se preispita i ispravno razumije, u konačnici da se istinski prihvati, prigri, u sebe primi. Božja se riječ nikakvim, pa ni svetim ljudskim životom, ne može iznuditi, ali se može i treba budno čekati i pozorno iščekivati onaj povlaštenu *kairos* u kojem će ta riječ biti upućena, te u sebi i oko sebe stvarati ozračje u kojem ju se može čuti, razumjeti i s njom se suobličiti. »Šutnja je korjenito 'suzvučje' s Bogom. Ona osluškuje, dohvaća i preriče 'zvuk' koji dolazi od Boga.«³⁴ Ovo povlašteno vrijeme šutnje i povlačenja potrebno je kako zbog nutarnjega utemeljenja vlastitoga poziva u Božjoj riječi, tako i zbog slobodnoga i pročišćenoga odnosa prema svijetu kojemu tu istu riječ nosimo kao navještaj.

Poput Marije, koja ni sama nije odmah i odjednom bila u svemu poučena, nego je prolazila put vjere, svaki vjernički život i posvećeni život trajno treba rasti u osluškivanju i preispitivanju Božje Riječi, a taj se rast odvija u »stalnoj zaposlenosti u produblivanju Božje objave, u usavršavanju vjerske spoznaje, osobito ukoliko je ona životvorna, za život mjerodavna i smjerodavna«³⁵. Svi velikani duha, svi svetci i utemeljitelji redova upućuju na to koliko je značajna i nužna ova skrovitost, povlačenje u nutarnju pustinju srca, gdje čovjek izlazi načisto sa sobom, gdje se čisti i oslobađa navezanosti na svijet, ali i gdje se ispunja Bogom i pročišćuje primljeno poslanje. Crkva je od samih početka inzistirala na ovoj unutarnjosti i skrovitosti kao nužnom zahtjevu posvećenoga života, te taj zahtjev i kanonski određivala kao vrijeme početne i trajne formacije posvećenih osoba. No, ako stvarno ne shvaćamo njegovo značenje, lako se možemo dovesti u opasnost da ga zbog zahtjeva svijeta (nerijetko formuliranih kao veoma pozitivnih zahtjeva pastoralna i navještaja) i zanemarimo.

Osobito bi bilo pogubno da zbog svoje neosjetljivosti za ovu dimenziju posvećenoga života, osobito naglašenu u današnjem vremenu agresivnosti medija i značajnoj izloženosti i razgolićenosti svih oblika života, mi stariji zavedemo mlade koji tek ulaze u posvećeni život. Nastupi pod reflektorima medija, iako u prvom blještavilu možda i ne dopuštaju promotriti svu opasnost praznine kojoj nas izlažu, mogu ostaviti gorak dojam karikaturalnosti i ludosti. Nerijetko smo u opasnosti da svojim nastupima i ispraznim svjedočenjima javno razotkrivamo kako nas nije prožela mudrost evanđelja, nego samo zavela ludost svijeta. Na najizravniji način i javno očitujemo nedostatak osjećaja za onih trideset godina Marijina skrivenog života, godina u kojima, iako nisu bile pod svjetlima svijeta, nije prestao život. Upravo suprotno,

---

³⁴ A. CRNČEVIĆ, I. ŠAŠKO, *Na vrelu liturgije. Teološka polazišta za novost slavljenja i življenja vjere*, Hrvatski institut za liturgijski pastoral, Zagreb, 2009., str. 42.

³⁵ B. DUDA, *Sijač je Sin čovječji. Razmišljanja nedjeljna i blagdanska*, Godina A, KS, Zagreb, 1989., str. 38. Treba spomenuti kako Koncil u konstituciji Dei verbum 8b Mariju stavlja i za uzor promišljanja nad Božjom riječju.

one su svojom prikupljenom nutarnjom snagom, koja je prikupljena blizina snage i života živoga Boga, upravo omogućile rast života u punini, za kojom sveudilj čeznemo.

Zaključak

Za Mariju se može reći da, upravo zato jer je istinska djeвица, ona je i istinski plodna. Iz radikalne vjere niče savršena ljubav. Upravo u ovom jedinstvu Marijina djevičanstva i majčinstva, pokazuje se trajan smisao biblijskoga milosnoga razgraničenja između blagoslovljenosti i neblagoslovljenosti, plodnosti i neplodnosti. Djevičanstvo kao svjesno i slobodno napuštanje zemaljske plodnosti, kao napuštanje samoga sebe i raspolaganja vlastitim životom, prelazi u novo rađanje i istinsku plodnost.³⁶ Tako se djevičanstvo razumijeva kao tajna odricanja od samoga sebe i oslanjanje na Boga, te zajedno s brakom i majčinstvom, na koje upućuje, izriče Boga koji ljubi, traži i otkupljuje čovjeka.

Iz ovakvoga teološkog razumijevanja djevičanstva i majčinstva mogu se onda ispravno shvatiti riječi Koncila koji Mariju u cjelovitosti života i krjeposti stavlja za uzor vjernicima. »*Naime, u otajstvu Crkve, koja se i sama s pravom naziva majkom i djevicom, Blažena je Djeвица Marija prethodila, dajući na izvrstan i jedinstven način primjer i djevice, i majke.*« (LG, br. 63) Unutar teološke interpretacije jasno je da je Marija izvrstan primjer ne iznimnoga, nego izvrsnoga odnosa prema Bogu, te da Crkva takav izvrstan vjernički život stavlja kao ostvariv uzor pred sve vjernike. Tako i posvećene osobe svjedoče tu uzornost Marijina života kao uzornost primjenjivu na cijelu Crkvu. Promatrajući Mariju Djevicu cijela Crkva i svaki njezin član postaje »*djeвица koja potpuno i čisto čuva vjeru danu Zaručniku, te nasljeđujući majku svojega Gospodina, snagom Duha Svetoga, djevičanski čuva cjelovitu vjeru, čvrstu nadu i iskrenu ljubav*« (LG, br. 64). Po uzoru na Mariju Majku, cijela Crkva i svaki njezin član, čuvajući neokaljanu vjernost Kristu, rađaju novi život. »*Promatrajući njezinu tajanstvenu svetost i nasljeđujući njezinu ljubav te odano ispunjavajući Očevu volju, sama Crkva također postaje majkom. Propovijedanjem i krstom ona, naime, na novi i besmrtni život rađa djecu začetu po Duhu Svetom i rođenu od Boga.*« (LG, br. 64) Poput Marije, cijela Crkva i svaki njezin član žive i djevičanski, i majčinski kad vjerom prihvaćaju i izvršavaju Božju Riječ (usp. Mt 12, 49; Lk 8, 21).

Jasno je dakle da teološka interpretacija djevičanstva i majčinstva ima snagu univerzalnosti poziva usmjerenoga cijeloj Crkvi i svakomu pojedinom njezinu članu. Pritom se ne umanjuje izbor ni značenje djevičanskoga i majčinskoga ostvarenja u tijelu, značenje kršćanske ženidbe, očinstva i majčinstva, kao ni značenje zavjeto-

³⁶ Usp. J. RATZINGER, *Kći Sionska*, str. 48.

vanoga djevičanstva, nego se i jedan i drugi oblik duhovno utemeljuje, osmišljava i u Bogu, izvoru i vjere i ljubavi, nerazdvojivo povezuje. Plodnost i majčinstvo shvaćeni kao plodnost ljubavi (*caritas*) koja proizlazi iz djevičanske vjere (*fides*) postaju poziv upućen svim kršćanima.³⁷ Pogled na djevičanstvo iz perspektive teologije nepodijeljena srca, pokazuje tako svoju širinu i univerzalnost te čuva posvećene osobe od napasti ekskluzivizma i pokazuje ga u pravom smislu u perspektivi eshatološkoga znaka i kvasca eshatoloških vrijednosti u Crkvi i svijetu. Tako ljubav i predanje, koje posvećene osobe već sada i ovdje u zemaljskoj udaljenosti žive nerazdijeljenim srcem, postaju anticipacija one ljubavi, predanja, spašenosti koji će se u nebu očitovati kao ljubav prema Bogu savršeno i iz blizine (usp. 1 Kor 13, 12), te su unutar kršćanskoga paradoksa života i smrti svim kršćanima i cijelom svijetu putokaz i svjedočanstvo vjere.

---

³⁷ Zanimljivo je ovdje povući usporedbu razumijevanja posvećenoga života unutar istočnoga i zapadnoga kršćanstva. Neki ovdje zamjećuju golemu razliku, no pod vidom odnosa posvećenoga života i krsnoga posvećenja skloniji smo ovdje gledati veliku sličnost, nego veliku razliku. Na Zapadu, prema koncilskoj teologiji o pozivu na svetost, posvećeni život kao put evanđeoskih savjeta nije i ne bi smio biti suprotnost putu zapovijedi koji inače vrijedi za sve krštene, nego komparacija i usavršenje jedinstvene sveopće svetosti na koju su već po krštenju svi pozvani. Ovo su dobro osjećali utemeljitelji redova koji su unutar svojih redova redovito osnivali i ogranke za oženjene i udate, tzv. treće ili svjetovne redove. Na Istoku se pak naglašava kako uopće i ne postoji razlika između puta zapovijedi i puta evanđeoskih savjeta, te u tom smislu ne postoji ni razlika između uvjetno rečeno laičke i monaške duhovnosti, nego je duhovnost svakog krštenika na neki način osobna participacija na jedinstvenoj i cjelovitoj duhovnosti, ali koja je ipak prvenstveno monaška jer ju je monaštvo i oblikovalo. »Postoji, naime, jedna jedina duhovnost za sve, bez ikakve razlike za klerike, monahe i laike, a to je monaška duhovnost. Pravoslavlje nije nikada poznavalo razliku između zapovijedi i evanđeoskih savjeta: evanđelje se u svojoj neograničenosti i cjelovitosti svojih zahtjeva obraća svima i pojedincu. Zato upravo preko monaškoga života, preko njegove asketske i pedagoške škole, treba tražiti temelje pravoslavne duhovnosti.« P. EVDOKIMOV, *La novità dello Spirito, Studi di spiritualità*, Milano 1980., str. 40.

MARY – THE PERFECT MODEL OF CONSECRATED LIFE

s. Marija Pehar*

Summary

Although the Second Vatican Council insists on the life of Christ as the direct model to be imitated by consecrated persons (LG, 42), this paper will search for the perfect model of consecrated life in Mary, Mother of Jesus, insofar it recognizes in her the most perfect realization of imitating Christ.

On the basis of the New Testament and Mary's unconditional adherence to the Son, in Mary we can recognize not only the mother of Jesus, but also the perfect disciple. Her discipleship and true imitation is identified in the inner trust in the person of Jesus and His Word, and in the consistency of life that proceeds from that trust and is reflected in the readiness to offer and use one's own life for the truth of God's Word in which one believed. This New Testament image of Mary as the ideal disciple was present in mariological depictions of the first centuries, and used within the themes on the theologically understood virginity and motherhood as expressions of radical discipleship, which is explicated in the first part of this paper.

The second part examines Mary's life as a model for consecrated life. The article first highlights virginity as the disposition of a complete person, who in total fidelity and dependence on God, with an undivided heart and without reservation gives oneself to Christ, the bridegroom. This kind of virginity is not sterility and emptiness, but a faithful dying to the natural fertility and directedness towards that supernatural fertility of which it is the most perfect realization. This commitment to life also shows the consecrated life in its vulnerability that requires special attention and protection, which indicates the need for seclusion, silence and solitude as its natural environment.

Contemplated as the model for consecrated life, the theological interpretation of Mary's virginity and motherhood is finally shown as the power of universal call to the whole Church to the experience of Christian faith and love.

Keywords: consecrated life, Mary the mother of Jesus, virginity, motherhood.

---

* Doc. dr. sc. s. Marija Pehar, Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb, Vlaška 38, 10000 Zagreb, Croatia, m.marijape@gmail.com